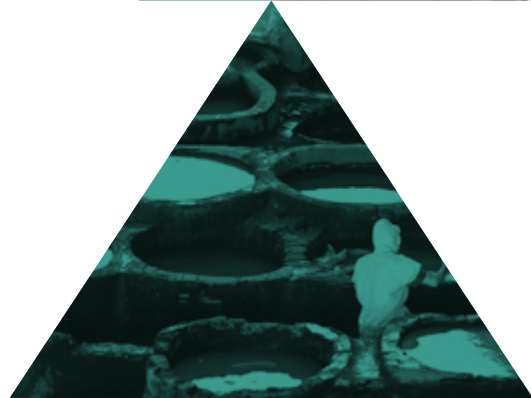

ÅRSBERETNING

MÆGLINGS- OG KLAGEINSTITUTIONEN
FOR ANSVARLIG VIRKSOMHEDSADFÆRD
2018

Formandens forord

Nye fokusområder i 2018 og internationalt samarbejde

2018 har været præget af formandsskifte i MKI og fornyet fokus på samfundsansvar både hos offentlige myndigheder og i den finansielle sektor.

For mit eget vedkommende har jeg været meget glad og bæret over at overtage posten som formand for MKI efter Mads Øvlisen, der efter eget ønske valgte at stoppe. Mads Øvlisen har været formand for MKI siden oprettelsen i 2012, og jeg og de øvrige medlemmer af MKI vil gerne rette en stor tak til Mads for den store og vigtige indsats, som han har lagt i at etablere og udforme institutionen.

I 2018 har MKI for første gang brugt sin mulighed for at undersøge sager af egen drift. Det skete i forbindelse med at danske medier begyndte at dække en sag om mulig brug af tvangsarbejdere fra Nordkorea ved byggeriet af et dansk inspektionsskib Lauge Koch. MKI valgte af egen drift at foretage en undersøgelse af Forsvarsministeriets processer for due diligence i forbindelse med indkøbet af inspektionsskibet. Formålet var at foretage en vurdering af, om Forsvarsministeriets processer for due diligence er i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder. Når vi i MKI valgte, at tage netop denne sag op af egen drift var det for at understrege offentlige myndigheders forpligtigelse til at stille krav om, at deres leverandører respekterer OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og til at følge op på, at leverandøren efterlever disse krav. Forpligtigelsen til at udføre due diligence bliver understreget ved, at der er tale om en statslig institution og offentlige midler. Du kan læse mere om sagen i afsnittet om MKI's klagebehandling.

Etik og ansvarlighed i den finansielle sektor har også stået højt på MKI's dagsorden i 2018. MKI var i november vært ved en konference om ansvarlige investeringer med mere end 100 deltagere fra særligt pensionsselskaber. Den finansielle sektor er begyndt at fokusere på at tage ansvar for deres aftryk på det omgivende samfund og tager arbejdet med ansvarlig virksomhedsadfærd alvorligt. Konferencen om ansvarlige investeringer er nærmere beskrevet i afsnittet om MKI's informationsaktiviteter.

MKI tog i 2017 initiativ til et pilotprojekt om at styrke samfundsansvar i offentlige indkøb. Siden har 3 kommuner sagt ja tak til at deltage i projektet – Københavns kommune, Odense kommune og Helsingør kommune. De tre kommuner er i gang med at indarbejde due diligence i deres indkøb på udvalgte områder. Projektet bliver afsluttet i 2019, og jeg ser frem til at kunne dele resultater og erfaringer fra projektet med landets øvrige kommuner.

Erhvervsministeren har bedt MKI om at udarbejde en ny, kortfattet dansk sektorvejledning for mode- og tekstilområdet med udgangspunkt i OECD's sektorvejledning om due diligence. MKI har brugt efteråret på at drøfte indholdet af vejledningen med vores interessenter, og vi forventer, at vejledningen bliver offentliggjort i begyndelsen af 2019.

Samarbejde med de andre landes kontaktpunkter og OECD har været frugtbar i 2018. MKI var en del af OECD's peer review team i evalueringen af Canadas kontaktpunkt i februar, og MKI deltog i et kapacitetsopbygningsseminar i Litauen sammen med de øvrige nordiske og baltiske kontaktpunkter i maj. I MKI sætter vi pris på erfaringsudveksling, og i 2019 fortsætter vi samarbejdet med de nordiske og baltiske kontaktpunkter.

MKI har i 2018 fortsat haft fokus på at arbejde aktivt med anbefalinger i MKI's udtalelser for at fremme forståelsen af arbejdet med OECD's retningslinjer. Et arbejde vi fortsat vil have fokus på i 2019.

På vegne af institutionen
Linda Nielsen, formand

Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd

Mæglings- og klageinstitutionen har til formål at behandle sager, hvor OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder kan være overtrådt. Institutionen kan behandle klager over private virksomheder, danske offentlige virksomheder og danske statslige eller regionale myndigheder. Derudover har MKI til opgave at udbrede kendskabet til OECD's retningslinjer blandt danske virksomheder.

Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd er det danske kontaktpunkt for OECD's retningslinjer. Retningslinjerne forpligter de lande, der har tilsluttet sig til at oprette nationale kontaktpunkter – (National Contact Points (NCP)).

Klager, der rejses i MKI, vedrører typisk problemstillinger, der ikke findes enkle løsninger på. For det første er der ofte tale om krænkelser, der foregår langt uden for Danmarks grænser. For det andet kan der være tale om forhold, for eksempel blandt leverandører, som den enkelte virksomhed kan have svært ved at påvirke direkte. OECD's retningslinjer skaber et vigtigt udgangspunkt, der skal hjælpe alle parter til at løse konflikter på en tilfredsstillende måde.

MKI består af en formand, et sagkyndigt medlem som er udnævnt af Erhvervsministeren, og tre medlemmer som er indstillet af deres respektive organisationer og udnævnt af Erhvervsministeren.

Samarbejde mellem kontaktpunkter i OECD's investeringskomite

Mere end 40 lande er tilsluttet OECD og er dermed forpligtet til at oprette et nationalt kontaktpunkt. De nationale kontaktpunkter har stor gavn af at samarbejde med hinanden både i forhold til den konkrete klagebehandling men også i forhold til opgaven med at udbrede OECD's retningslinjer. Fra OECD's side er der især fokus på at konkretisere retningslinjerne bl.a. ved at udarbejde sektorspecifikke vejledninger – indtil videre i forhold til børnearbejde, den finansielle sektor, for landbruget, for tekstilsektoren, for udvindingsspektoren og for virksomheder, der opererer i konfliktområder.

OECD stiller også viden til rådighed om NCP'ernes arbejde bl.a. en database, der samler information om alle klager, der behandles i NCP-regi. Både database og vejledninger findes på: mneguidelines.oecd.org/

Formand:
Linda Nielsen, professor,
dr.jur. Københavns Universitet

Sagkyndigt medlem:
Thomas Trier Hansen,
Advokat med speciale i
bl.a. menneskerettigheder
og CSR

Karin Buhmann, professor
(mso), dr. scient. adm. og
PhD, ansat ved CBS, indstillet
af 92-gruppen

Kim Haggren, underdirektør
for erhvervsjura og CSR i DI,
indstillet af DI

Rasmus Raabjerg Nielsen,
konsulent i LO, indstillet af LO

MKI's klagebehandling 2018

Forsvarsministeriet due diligence ved indkøb af inspektionsskib

MKI offentliggjorde den 6. september 2018 en udtalelse, hvor MKI konkluderede, at Forsvarsministeriet ikke havde handlet i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder.

MKI blev i efteråret 2017 gennem pressen (bl.a. en TV-udsendelse på DR2) opmærksom på, at der kunne være anvendt tvangsarbejdere fra Nordkorea ved byggeriet af det danske inspektionsskib Lauge Koch, som er bygget på et polsk skibsværft. Brug af tvangsarbejde er en grov overtrædelse af OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder. MKI har i denne sag med baggrund i MKI-loven for første gang brugt beføjelsen til af egen drift at foretage en undersøgelse af Forsvarsministeriets CSR-processer ved indkøbet af skibet. Formålet med undersøgelsen var at vurdere, hvorvidt Forsvarsministeriet har udført due diligence i henhold til OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder. MKI har ikke undersøgt eller taget stilling til, hvorvidt der har været anvendt tvangsarbejdere fra Nordkorea ved byggeriet af inspektionsskibet.

MKI konkluderede, at Forsvarsministeriet ikke har stillet CSR-krav, herunder krav om respekt for menneskerettigheder i forbindelse med indgåelse af kontrakt og opfølgning, og at Forsvarsministeriet heller ikke foretog en systematisk vurdering af negative indvirkninger på menneske- og arbejdstagerrettigheder,

miljø og korrupsion. MKI opstillede derfor en række anbefalinger til Forsvarsministeriet m.h.p. det fremtidige arbejde med due diligence. MKI skal følge op på udtalelsen i 2019 for at vurdere om anbefalingerne er blevet efterlevet.

Klage over manglende due diligence på en dansk højere læreanstalt

MKI modtog i efteråret 2017 en klage fra en studenterpolitisk organisation over en højere læreanstalt i Danmark. Der blev klaget over, at institutionen ikke havde en politik eller en proces på plads til at håndtere negative indvirkninger på menneskerettighederne, manglende dokumentation og manglede klageorgan.

MKI accepterede sagen til videre behandling, hvorefter parterne fik to måneder til at forsøge at løse sagen på egen hånd. Det lykkedes ikke parterne at finde en fælles løsning, og MKI foretog i foråret 2018 en forundersøgelse m.h.p. at oplyse sagen.

Læreanstalten fremsendte redegørelse og dokumentation for politikker og retningslinjer på menneskerettighedsområdet og redegjorde for implementering og klagemuligheder for medarbejdere og studerende, der har været udsat for menneskerettighedskrænkelser.

Institutionen oplyste, at man havde iværksat en række nye initiativer m.h.p. at sikre, at studerende og medarbejdere blev opmærksomme på politikkerne og klageadgangen.

MKI konkluderede, at institutionen havde politikker og processer for due diligence som var, hvad der som minimum kan forventes af en højere læreanstalt i Danmark i forhold til at implementere OECD's retningslinjer, og besluttede at afvise sagen.

MKI understregede i den forbindelse, at arbejdet med OECD's retningslinjer og due diligence er et relativt nyt område for uddannelsesinstitutioner. MKI opfordrede derfor den højere læreanstalt til at forsætte arbejdet med at integrere politikker og retningslinjer samt informere medarbejdere og studerende om klageadgang, f.eks. studenterambassadører. MKI opfordrede endvidere til at systematisere screening for potentielle negative indvirkninger i institutionen.

Klage over dansk finansiel virksomheds due diligence

I efteråret 2017 klagede to NGO'er i Armenien over en dansk finansiel virksomheds due diligence. Den danske virksomhed havde tilvejebragt finansiering og stillet garantier i forbindelse med etablering og drift af en mine i Armenien.

MKI foretog en indledende vurdering, og parterne fik to måneder til at løse sagen indbyrdes. Da sagen ikke blev løst, foretog MKI en forundersøgelse m.h.p. at oplyse sagen for bedre at kunne beslutte om der skulle tilbydes mægling.

Den danske virksomhed redegjorde for og dokumenterede due diligence-processen, som var foretaget inden virksomheden indgik kontrakter vedrørende minen og redegjorde også for den løbende proces, opfølgning og virksomhedens udtræden af projektet.

Redegørelsen indeholdt både dilemmaer, overvejelser og dybtgående og detaljeret gennemgang af due diligence processer m.h.p. at respektere både menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder og miljøbeskyttelse samt samarbejdet og praktisk implementering i Armenien i perioden.

MKI konkluderede, at den danske virksomhed havde udført risikobaseret due diligence i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og forsøgt at forebygge og imødegå faktiske og potentielle negative indvirkninger. På den baggrund besluttede MKI at afvise sagen.

Sagsbehandlingsproces:

Offentliggørelse:

Ingen offentliggørelse eller aktindsigt

Ingen offentliggørelse eller aktindsigt

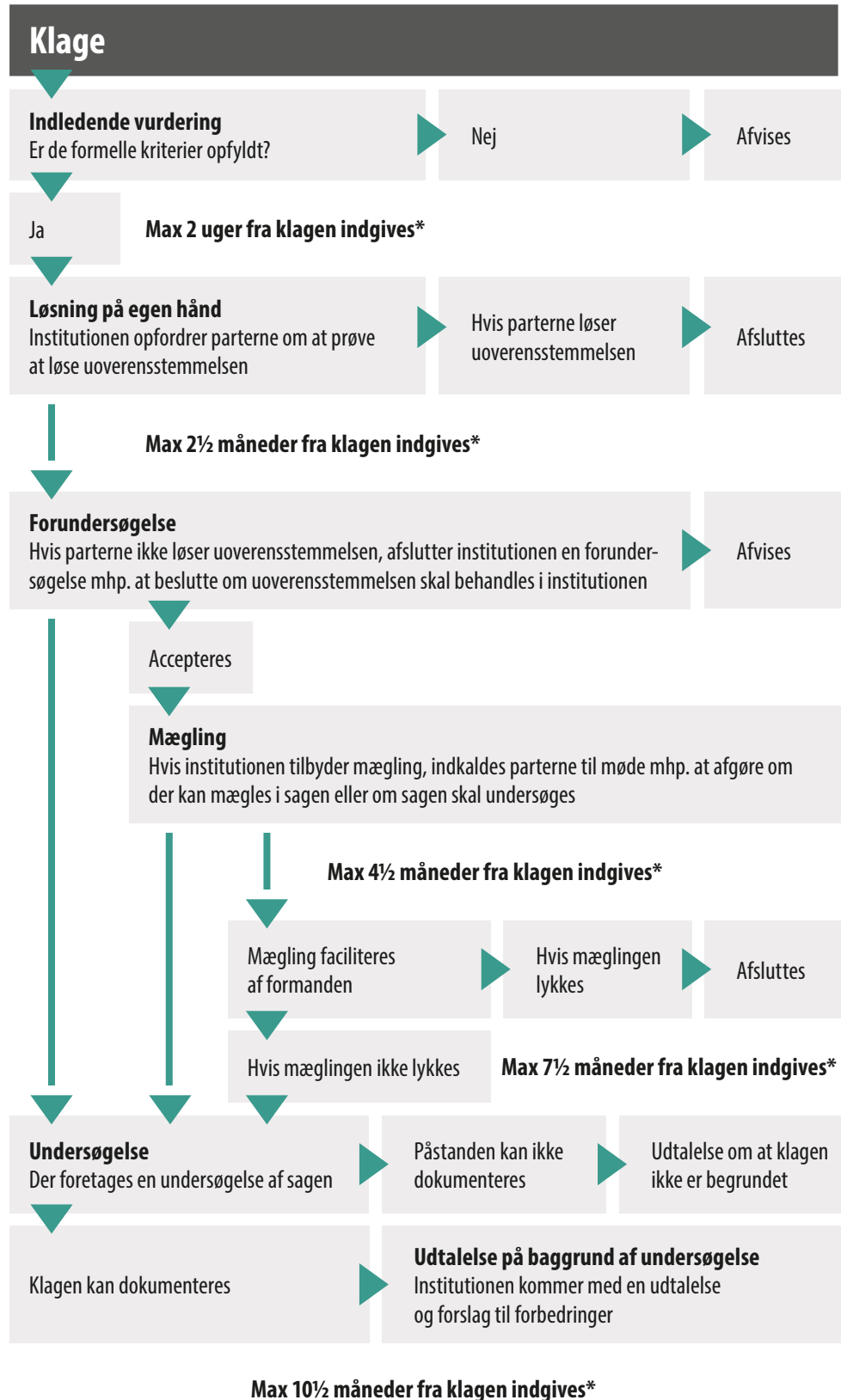
Kort udtalelse offentliggøres uden benævnelse af parternes navne

Offentliggørelse om mægling eller undersøgelse med parternes navne

Mæglingsresultat offentliggøres med parternes navne

Udtalelse om manglende begrundelse offentliggøres med parternes navne

Udtalelse offentliggøres med parternes navne

*Vejledende tidsfrister

MKI's strategiske fokusområder 2018

Vejledning om ansvarlige investeringer

I marts 2018 offentliggjorde Erhvervsstyrelsen en vejledning om ansvarlige investeringer. Vejledningen var blevet til på baggrund af forskellige bidrag og forslag fra en arbejdsgruppe nedsat af erhvervsministeren, og formålet var at se på behovet for at opdatere vejledninger om virksomheders samfundsansvar. MKI's

formand Linda Nielsen var medlem af arbejdsgruppen og deltog i udarbejdelsen af vejledning om ansvarlige investeringer¹. Vejledningen giver et overblik over, hvordan investorer kan implementere og videreudvikle due diligence processer med baggrund i OECD's retningslinjer for Multinationale Virksomheder og FN's retningslinjer for Erhvervsliv og Menneskerettigheder.

¹ <https://virksomhedsadfaerd.dk/file/667333/vejl-ansvar-invest.pdf>

Konference om ansvarlige investeringer

Den 19. november 2018 var MKI vært ved en konference om ansvarlige investeringer hos Erhvervsstyrelsen. Arrangementet var velbesøgt med mange aktører fra den finansielle sektor. En række oplægsholdere fra den finansielle sektor gav hver deres perspektiv på arbejdet med ansvarlige investeringer. Deltagerne bidrog aktivt, og der var mange frugtbare diskussioner. Erhvervsstyrelsens vejledning om ansvarlige investeringer blev fremhævet som et værktøj til at sikre ordentlighed og ansvarlighed hos danske investorer. MKI er gået i gang med at udarbejde cases om ansvarlige investeringer, som kan tjene som inspiration og supplere vejledningen med eksempler på due diligence-processen, når man investerer ansvarligt.

Ansvarlige offentlige indkøb

MKI har siden 2016 haft et særligt fokus på OECD's retningslinjer og offentlige indkøb. MKI har siden 2017 finansieret et pilotprojekt om samfundsansvar ved offentlige indkøb og projektet bliver udført i samarbejde med Institut for Menneskerettigheder og Kommunernes Landsforening. Københavns Kommune, Odense Kommune og Helsingør Kommune deltager i projektet m.h.p. at styrke samfundsansvar i offentlige indkøb inden for de eksisterende rammer for udbud og særligt udbudsloven. Der vil med baggrund i konkrete erfaringer, som bl.a. de tre kommuner bidrager med blive udarbejdet en vejledning til offentlige indkøbere. Vejledningen indeholder også konkrete eksempler, som indkøbere i alle offentlige institutioner kan hente inspiration i.

Projektet forventes afsluttet i første halvår 2019, og vejledningen vil bl.a. blive offentliggjort på MKI's hjemmeside: virksomhedsadfaerd.dk.

Vejledning om due diligence i tekstilsektoren

Erhvervsministeren bad i august 2018 MKI om at udarbejde en ny kortfattet dansk sektorvejledning for mode- og tekstilområdet med udgangspunkt i OECD's sektorvejledning om due diligence. OECD udgav i 2017 en vejledning om due diligence i tekstilsektoren og findes på MKI's hjemmeside².

MKI har afholdt flere åbne dialogmøder med interesse-rede fra virksomheder, erhvervsorganisationer, NGO'er og fagforeninger for at indhente forslag, ønsker og Vejledningen skal henvende sig til ledelsen i de små og mellemstore danske virksomheder i tekstilsektoren, og planen er, at MKI offentliggør den nye vejledning primo 2019.

MKI's informationsarbejde i Danmark

Transparency International's konference i København den 22.-24. oktober 2018

Transparency International afholdt deres internationale konference om anti-korruption IACC 2018 i København den 22.-24. oktober 2018. Der var 1.700 deltagere og en væsentlig del af konferencen bestod af 60 workshops, som deltagerne i konferencen afholder.

MKI afholdt den 23. oktober en workshop under overskriften "International Guidelines as a Tool to Reduce Corruption – Guidelines, Practice & Culture". Formand for MKI Linda Nielsen var vært, og sessionen blev modereret af Nina Munch-Perrin fra Finans Danmark. Der var oplægsholdere og paneldeltagere fra Lundbeck, The Maritime Anti-Corruption Network, Folkekirkens Nødhjælp og IFU (Investeringsfonden for Udviklingslande). Sessionen blev rigtig velbesøgt med mere end 200 tilhørere.

MKI's informationsarbejde i udlandet

OECD Watch's workshop i Holland

OECD Watch afholdt i maj 2018 en workshop om for en række NCP'er og deres interessenter om OECD's retningslinjer, udarbejdelse af klager til NCP'erne, dokumentationskrav og samarbejde. Drøftelserne var baseret på en række konkrete cases, som efter et oplæg fra de personer, der kendte sagerne indgående, blev debatteret. Formen var meget inddragende og resultatet blev nogle frugtbare diskussioner om problemer og mulige løsninger i de sager, som gav anledning til problemer i praksis. En problemstilling, der gav anledning til særlig debat var spørgsmålet om NGO'ernes behov for at kunne gå til pressen også i det forløb, hvor en sag er under behandling i et NCP. En anden var muligheden for at få en eller anden form for økonomisk kompensation i forløbet. En tredje var valget af, hvor sagen skulle indbringes, idet de forskellige NCP'er arbejder meget forskelligt. MKI bidrog med den del af finansieringen, bl.a. m.h.p. at NGO'er fra det globale syd kunne deltage. MKI's sekretariat og to medlemmer deltog i mødet.

Årligt Forum om Erhvervsliv og menneskerettigheder

Hovedfokus for FN's årlige forum om erhvervsliv og menneskerettigheder i 2018 var 'Building on what works'. Forummet den 26.-28. november i Geneve blev

afholdt for 7. år i træk af FN som et multi-stakeholder arrangement med formål om at diskutere og udvikle implementeringen af FN's retningslinjer for erhvervsliv og menneskerettigheder (UNGP). Flere end 2.000 deltagere fra både virksomheder, akademikere, civilsamfund, regeringer og andre med en interesse for menneskerettigheder og erhverv deltog.

Der blev bl.a. drøftet sammenhæng mellem klimaændringer og virksomheders menneskerettighedsansvar; og tech-industrien og kunstig intelligens' indvirkning på menneskerettigheder. Med afsæt i andre begivenheder i det forløbne år blev bl.a. temaer som privatlivets fred, ytringsfrihed, frie valg samt retten til arbejde også drøftet i lyset af tech-virksomheders praksis og udbredelsen af kunstig intelligens.

Der var også en øget opmærksomhed på menneskerettigheder og sportsbegivenheder, særligt store sportsarrangementer og tilknyttede bygge- og anlægsprojekter, bl.a. i forbindelse med afholdelse af verdensmesterskabet i fodbold i Qatar i 2022.

I 2018 var der ved Forummet et særligt spor, hvor virksomheder delte erfaringer fra deres arbejde med respekt for menneskerettigheder i egen organisation, i værdikæden og i dialogen med deres interessenter.

Med drøftelserne under 2018-udgaven af FN's forum om erhvervsliv og menneskerettigheder blev der bekræftet, at der er en øget sammenhæng mellem menneskerettighedsspørgsmål og f.eks. due diligence, risikostyring, kommunikation, værdikæder og offentlige indkøb. Flere af disse temaer, der er centrale i FN's retningslinjer for erhvervsliv og menneskerettigheder, er også vigtige i relation til OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder. Dermed bliver samspillet mellem de forskellige internationale retningslinjer bekræftet. Det understøtter væsentligheden af implementering af både OECD's retningslinjer og FN's retningslinjer, der gensidigt komplementerer hinanden.

MKI deltog i peer review af Canadas kontaktpunkt i Ottawa

MKI var i februar 2018 en del af OECD's peer review team, der sammen med Belgien og Storbritannien evaluerede det canadiske NCP's organisation og arbejde.

Formålet med et såkaldt Peer Review (en evaluering) er at vurdere et givent kontaktpunkts arbejde i forhold til OECD's retningslinjer samt at identificere styrker og svagheder m.h.p. at komme med anbefalinger til eventuelle forbedringer. Canadas kontaktpunkt er organisatorisk placeret i Canadas udenrigsministerium (Global Affairs Canada) i Ottawa.

OECD planlægger at offentliggøre rapporten med evaluering og konklusion i 2019.

NCP seminar i Litauen for de nordiske og baltiske lande

MKI afholdt i samarbejde med det litauiske og norske NCP et kapacitetsopbygnings-seminar i Vilnius, Litauen den 5. og 6. september 2018.

Formålet med seminaret var at dele viden mellem NCP'erne rundt om Østersøen, og der var deltagere fra NCP'erne i Sverige, Finland, Island, Letland, Norge, Litauen og Danmark samt OECD-sekretariatet i Paris.

Der blev drøftet NCP'ers opbygning, udbredelse af information om OECD's retningslinjer og afholdt en mæglings workshop, der havde til formål at give NCP'erne mere viden om mægling som et redskab og gøre mægling operationelt og praktisk. Tina Monberg fra Mediationscenter ApS præsenterede praktiske eksempler og erfaringer med mægling i sager, hvor også virksomheder er involveret.

Efterfølgende præsenterede MKI's formand, sammen med Frode Elgesem fra det norske NCP, OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder for en stor gruppe af det litauiske NCP's interessenter. Formålet var at fremme og informere om retningslinjerne og de nationale kontaktpunkter. Der var mere end 50 repræsentanter fra virksomheder, fagforeninger og NGO'er til arrangementet, der blev afholdt i det litauiske udenrigsministerium.

Møder for de nationale kontaktpunkter i OECD

Som dansk kontaktpunkt deltager MKI løbende i møder om ansvarlig virksomhedsadfærd ved OECD's hovedkvarter i Paris. I år deltog MKI desuden i Global Forum, der blev afholdt i juni.

I 2018 blev der afholdt to NCP-møder i OECD. Det er fortsat fokus på at intensivere samarbejdet mellem de nationale kontaktpunkter og OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder. Der er ved møderne mulighed for at koordinere klagesager, der involverer flere kontaktpunkter, og hvor det bl.a. kan besluttes, hvilket kontaktpunkt, der er det rette at få en sag behandlet ved. Der er i OECD-samarbejdet generelt et stort fokus på erfaringsudveksling og kapacitetsopbygning, lige som stadig flere kontaktpunkter har fremsat ønske om at gennemgå et såkaldt peer review af deres organisation og arbejde. MKI blev peer reviewet i 2015. G20-landene besluttede i 2017 i sluteklæringen specifikt at udtrykke støtte og opbakning til de nationale kontaktpunkter. Arbejdet med at koordinere kapacitetsopbygnings-seminarer vil fortsætte i 2019, hvor MKI fortsætter samarbejdet med de andre institutioner i Norden og i Baltikum og bidrager til planlægningen og gennemførelse af et seminar i løbet af 2019.

Kontakt

Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd

Erhvervsstyrelsen
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Telefon +45 35 29 10 00
E-mail post@virksomhedsadfaerd.dk

www.virksomhedsadfaerd.dk

Andre nyttige links

www.csrkompasset.dk
www.samfundsansvar.dk
www.mneguidelines.oecd.org
www.ohchr.org
www.ec.europa.eu
www.unglobalcompact.org